

Veldbiologische Werken

Ecologisch onderzoek en advies

EWP

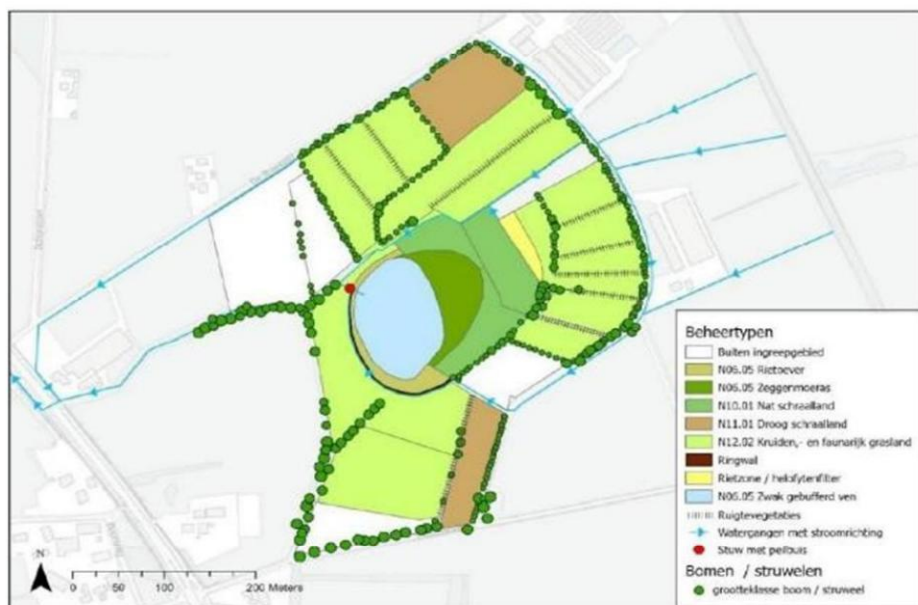
Ecologisch Werkprotocol

Natura 2000-herstelmaatregelen 'De Broekeld'

d.d. 22-4-2026

Aanleiding

De aanleiding voor het opstellen van dit ecologisch werkprotocol is de voorgenomen uitvoering van werkzaamheden door Van Oostrum Westbroek B.V. binnen het project De Broekeld. De opdrachtgever (provincie Gelderland) heeft voornemens om in de agrarische enclave Uddelmeer bij Uddel meerdere graslandpercelen om te vormen naar natuur. Het gebied staat bekend als 'De Broekeld' en bevat een pingoruïne. Het gebied ligt binnen het stroomgebied van de Hierdense beek. Door de relatief hoge ligging in het stroomgebied ontvangt De Broekeld weinig meststoffen uit het landbouwwater van omliggende percelen. De lage toevoer van meststoffen in het gebied in combinatie met de aanwezigheid van kalkrijke kwel biedt een goede uitgangspositie voor de ontwikkeling van hoogwaardige natuur. Bovenstaande vormt de aanleiding voor het opstellen van dit ecologisch werkprotocol.

Figuur 1 Voorgenomen ontwikkeling van het plangebied met toekomstige beheertypen.

Werkzaamheden

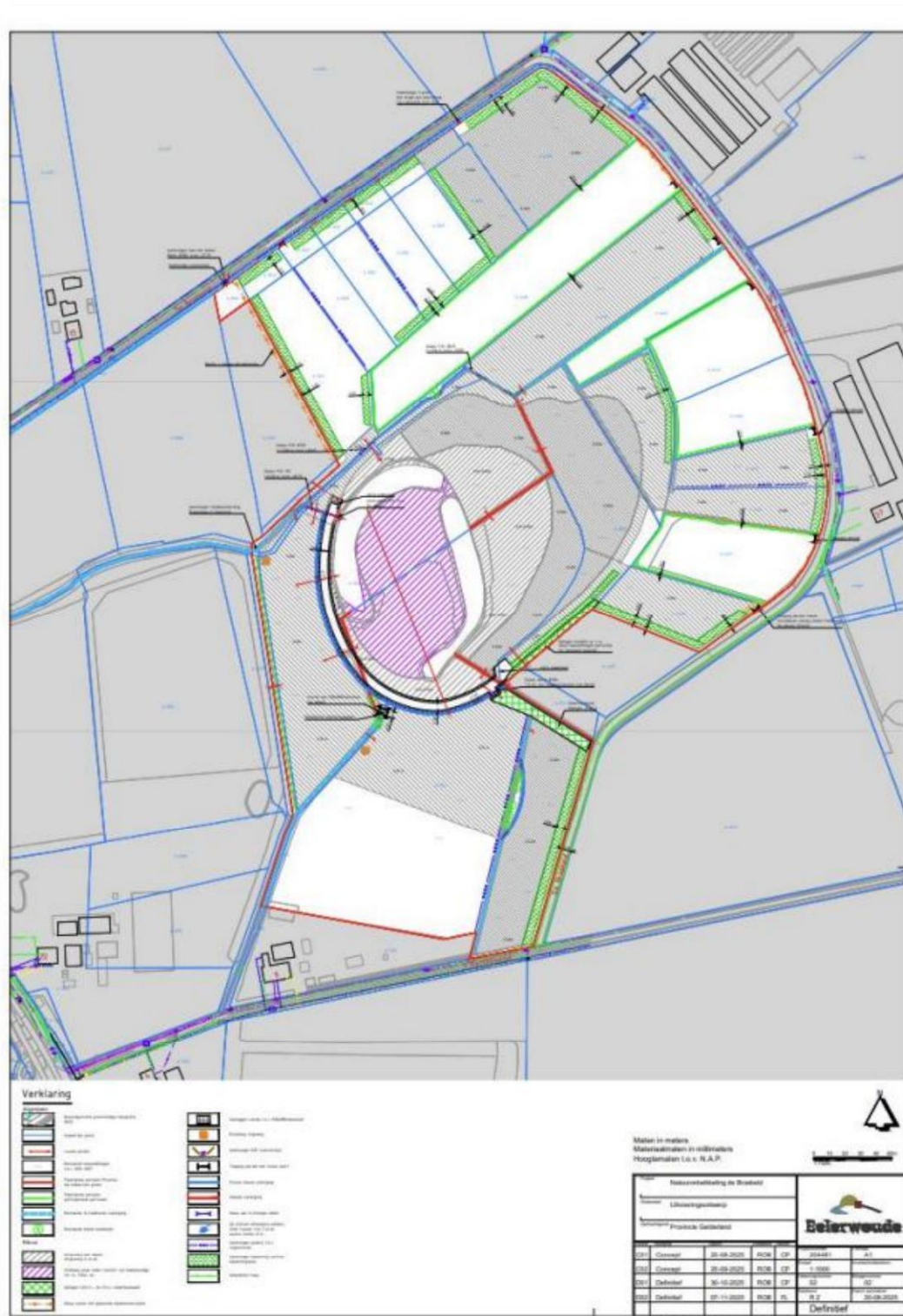
De geplande werkzaamheden dragen bij aan de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied Veluwe en zijn daarom vrij van vergunningplicht. De werkzaamheden vallen onder Natura 2000-herstelmaatregelen. De belangrijkste herstelmaatregelen zijn te vertalen in 4 hoofdgroepen:

- Afgraven van de toplaag: Hierbij wordt de bovenste laag van de bodem verwijderd (of te wel pluggen) toegepast om een kruidenrijk grasland te ontwikkelen. Het doel hiervan is het versnellen van het omvormingsproces naar de gewenste natuurtypen.
- Herstel van de pingoruïne: voor het herstel van de ruïne wordt het voedselrijke slib verwijderd uit het water en verdiept tot 1,5 meter onder maaiveld. Dit is essentieel voor het behoud van de unieke geomorfologische en ecologische waarden binnen het gebied. Daarbij wordt de ontwikkeling van zwak gebufferde vennen gestimuleerd door deze ingreep en zorgt het voor een verbetering van het leefgebied van meer kritische aquatische soorten.
- Aanleg van nieuwe watergangen: er worden watergangen aangelegd en gedempt om zo de waterkwaliteit in het gebied te verbeteren. Dit draagt bij aan het reguleren van de waterhuishouding en het creëren van geschikte omstandigheden voor natte natuurtypen.
- Aanplant van struweel en bomen: de aanplant bestaat uit een gevarieerd assortiment van inheems, autochtoon bosplantsoen. Deze aanplant draagt bij aan een vergroting van de biodiversiteit en zorgt voor het herstel van het kleinschalige cultuurlandschap. Ook wordt er lokaal broedstoven voor vliegend hert aangebracht.

De bovenstaande 4 hoofdgroepen kunnen worden vertaald naar de volgende globale werkzaamheden, deze zijn ook weergegeven op de ontwerptekening hieronder (zie afbeelding 2):

- Verwijderen opslag;
- Kap Amerikaanse eik en frezen stobbe;
- Dempen watergangen;
- Verwijderen en aanbrengen rasters;
- Verwijderen put;
- Plagwerkzaamheden;
- Uitdieping van pingoruïne;
- Graven nieuwe watergangen;
- Aanbrengen kunstwerken (duiker en stuw);
- Aanplanten van nieuwe beplanting.

Werkzaamheden

Figuur 2 ontwerptekening De Broekeld (bron: Eelerwoude)

Voorwaarden bij uitvoering

Algemeen

- De werkzaamheden als geheel moeten een zo beperkt mogelijk effect hebben op flora- en faunasoorten. Dit betekent dat betreden van het terrein tot een minimum beperkt moet blijven.
- De werkzaamheden worden begeleid door een ecologisch deskundige op het gebied van de das, steenmarter, ringslang, vliegend hert, algemene broedvogels, amfibieën en vissen.
- Werkzaamheden worden uitsluitend uitgevoerd tussen **zonsopkomst en zonsondergang**.
- De werkzaamheden worden uitgevoerd conform de eisen die zijn gesteld in dit werkprotocol.
- Er dient een logboek bijgehouden te worden van de werkzaamheden, contactmomenten en de bevindingen. Er dienen duidelijke foto's te worden opgenomen in het logboek. Het logboek dient op locatie aanwezig te zijn.
- In onvoorziene situaties (bv. Bij soorten waar geen vergunning voor is, bij een andere werkwijze of uitvoeringsperiode) moet altijd direct in overleg worden getreden met een toezichthouder en contact opgenomen worden met de begeleidend ecooloog. Het werk dient dan op deze locatie gestaakt te worden tot nader order.
- Het uitvoerend personeel is naar vermogen alert op de aanwezigheid van niet aangeduide zwaardere en algemene beschermde plant- en diersoorten.
- Dit ecologisch werkprotocol dient op de locatie aanwezig te zijn en onder alle betrokken werknemers bekend te zijn. Werkzaamheden dienen conform dit protocol te worden uitgevoerd.
- De werkzaamheden worden zo veel mogelijk uitgevoerd buiten de kwetsbare periode van de soorten. De perioden zijn opgenomen in tabel 1.
- De optimale uitvoeringsperiode ligt in het najaar en de winter (15 september – 1 maart), als er rekening gehouden is met de maatregelen voor de soorten.
- Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kunnen de in tabel 1 genoemde periodes langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door de begeleidend ecooloog.
- Afwijken van dit protocol mag uitsluitend na overleg met en met toestemming van de begeleidend ecooloog en moet worden vastgelegd in het logboek.

Algemene zorgplicht

- Voor alle werkzaamheden binnen projectgebied De Broekeld geldt de algemene zorgplicht zoals opgenomen in artikel 1.3 van de Omgevingswet en specifieke zorgplicht artikel 11.27 Bal.1.11. Deze zorgplicht houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht neemt voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Dit betekent concreet dat:
 - Schade aan beschermde én niet-beschermde soorten zoveel mogelijk wordt voorkomen;
 - Werkzaamheden zorgvuldig worden voorbereid en uitgevoerd, waarbij negatieve effecten op flora en fauna tot een minimum worden beperkt.
 - Indien tijdens de uitvoering onverwacht beschermde soorten of verblijfplaatsen worden aangetroffen, de werkzaamheden direct worden stilgelegd en een ter zake kundig ecooloog wordt geraadpleegd;
 - Fauna dat tijdens werkzaamheden worden aangetroffen de gelegenheid krijgen om te vluchten, en indien nodig op zorgvuldige wijze worden verplaatst naar een geschikt leefgebied in de directe omgeving;
 - Onnodige verstoring, verwonding of doding van dieren **te allen tijde wordt voorkomen**.
 - De uitvoerende partij is verantwoordelijk voor naleving van deze zorgplicht gedurende de gehele uitvoeringsfase. De betrokken ecooloog ziet toe op de correcte toepassing hiervan en onderhoudt contact met de uitvoerder over de voortgang en eventuele bijzonderheden.

Rijroutes en transport

- Rijroutes blijven zoveel mogelijk beperkt tot de vaste infrastructuur. Indien van de bestaande paden afgeweken wordt, dient er gebruik gemaakt te worden van rijplaten.
- Voor de start van de werkzaamheden worden de rijroutes met de directie van het project en de begeleidend ecooloog vastgesteld.

Ecologisch werkprotocol

- De werkzaamheden binnen projectgebied De Broekeld vinden plaats onder ecologische begeleiding (monitoring, toezicht en advies).
- Voor aanvang werkzaamheden geeft de ecologisch begeleider instructie over beschermde soorten Omgevingswet (Bal) welke mogelijk ter plaatse voorkomen (steenmarter, ringslang, vliegend hert, algemene broedvogels, amfibieën en vissen) en te nemen maatregelen aan uitvoerend personeel (toolboxmeeting).
- Alle handelingen en bevindingen dienen door de uitvoerder te worden bijgehouden in een **logboek**. Tevens dienen er duidelijke **foto's** van de werkzaamheden en de geplaatste voorzieningen te worden opgenomen in het logboek. Dit logboek dient op verzoek van een toezichthouder direct te worden overhandigd.
- Indien tijdens de werkzaamheden toch beschermde soorten Omgevingswet (Bal) worden aangetroffen, dient het werk direct stopgezet te worden totdat de beschermde soorten uit zichzelf vertrokken zijn. Begeleidend ecooloog dient hierbij geraadpleegd te worden.
- De ecologisch begeleider wordt regelmatig ingelicht over voortgang en planning werkzaamheden.

Maatregelen

- De werkzaamheden worden buiten het broedseizoen uitgevoerd (1 maart tot 15 juli). Mochten er toch tijdens de broedperiode werkzaamheden plaatsvinden, dienen eventuele broedgevallen **gemarkeerd te worden** en buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden te blijven. De begeleidend ecooloog bepaalt welke werkzaamheden door kunnen gaan en de afstand die aangehouden moet worden.
- Voorafgaand van de werkzaamheden wordt er door de begeleidend ecooloog een check uitgevoerd op de aanwezigheid van eventuele nieuwe beschermde soorten en elementen. De nieuwe en bekende locaties worden gemarkeerd met rood-wit lint en indien nodig met piketpaaltjes. Het gaat hierbij om de volgende bekende elementen en soorten:
- Eventueel aanwezige kwijnende zomereiken en andere waadbomen, die mogelijk in gebruik zijn door vliegend hert;
- Eventueel aanwezige broeihopen i.v.m. de ringslang **worden gemarkeerd**. Hier vinden geen werkzaamheden plaats in de winterperiode (15 oktober – 15 maart) en voortplantingsperiode (1 juni – 15 september). Tenzij er is aangetoond dat de broeihopen niet in gebruik zijn, dit dient bepaald te worden door de begeleidend ecooloog.

Ecologisch werkprotocol specifiek – broedvogels

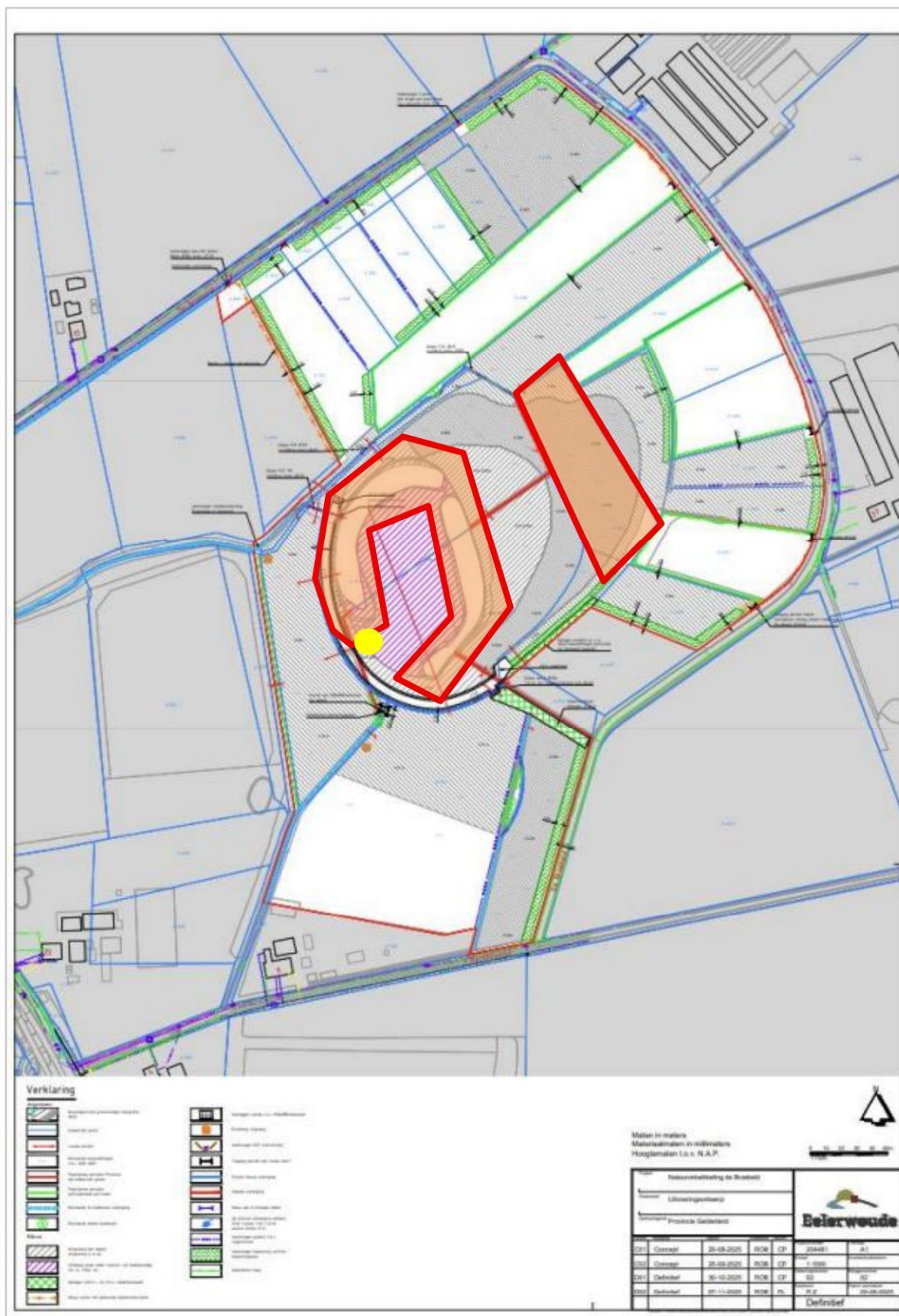
Tijdens de ecologische controle op 21 april 2026 zijn binnen het projectgebied Broekeld broedvogels waargenomen, waaronder boompieper, graspieper, rietgors, grauwe gans (met jongen) en veldleeuwerik. Broedsels bevinden zich op de grond en in de riet vegetatie. Deze broedvogels zijn vastgesteld op een perceel binnen het projectgebied dat is voorzien voor afgraving. (Zie figuur 3)

Het betreffende perceel wordt gemarkeerd als tijdelijk niet-bewerkbare zone.

Werkzaamheden in dit perceel zijn niet toegestaan gedurende het broedseizoen. Uitvoering kan uitsluitend plaatsvinden **na 15 juli** en pas nadat door de begeleidend ecooloog middels een **aanvullende ecologische controle** is vastgesteld dat geen sprake meer is van actieve broedgevallen. Werkzaamheden m.b.t. de pingoruïne worden pas na de kwetsbare periode van ringslang, amfibieën, libellen en broedvogels gestart **(15 september)**.

Pas na expliciete ecologische vrijgave mogen de werkzaamheden, waaronder het afgraven en de verdere ontwikkeling van het projectgebied Broekeld, worden gestart.

Kaart tijdelijk niet werkbare zones

Ecologisch werkprotocol specifiek – ringslang

Tijdens de ecologische controle op 21 april 2026 is binnen het projectgebied Broekeld ten minste **één potentiële broeihoop** van de ringslang vastgesteld. De vegetatie rondom het aangrenzende waterlichaam (pingo-ruïne) vormt essentieel leefgebied voor de in de omgeving aanwezige ringslangen. Zie figuur 3 voor locatie potentiële broeihoop.

De aangetroffen broeihoop is in het veld gemarkeerd met rood-wit lint en wordt aangemerkt als niet-werkbare zone. Binnen deze zone vinden geen werkzaamheden plaats gedurende de winterrustperiode (15 oktober t/m 15 maart) en de voortplantingsperiode (1 juni t/m 15 september).

Werkzaamheden m.b.t. de pingoruïne worden pas na de voortplantingsperiode (1 juni t/m 15 september) van ringslang uitgevoerd. Dus **na 15 september**. Werkzaamheden mogen uitsluitend worden hervat na expliciete ecologische vrijgave.

Figuur 4 potentiële broeihoop van ringslang en het essentiële leefgebied.

Ecologisch werkprotocol specifiek – das

Tijdens de ecologische controle op 21 april 2026 zijn binnen het plangebied Broekeld sporen van de das vastgesteld. Uit voorgaande onderzoeken, uitgevoerd door Natuurbalans, (Heijkers, D., 2025. Natuurontwikkeling De Broekeld Uddel) zijn reeds gegevens bekend van dassen en dassenburchten in de directe omgeving.

Het plangebied wordt aantoonbaar gebruikt door in de omgeving aanwezige dassen, waarbij het gebied fungeert als foerageergebied en als verbindingroute tussen verschillende burchten. De dassenpijp die in 2025 is waargenomen, is tijdens de huidige controle **niet meer in gebruik** en niet meer zichtbaar en is inmiddels overgroeid met vegetatie.

Werkzaamheden binnen het plangebied dienen zorgvuldig te worden uitgevoerd. Indien tijdens de uitvoering **(nieuwe) sporen van das, een das zelf of een (actieve) burcht worden aangetroffen**, dienen de werkzaamheden per direct te worden gestaakt. In dat geval dient contact te worden opgenomen met de begeleidend ecooloog, waarna de situatie nader wordt beoordeeld en indien noodzakelijk aanvullende maatregelen worden getroffen.

Afgraven van de toplaag

- Voorafgaand van het afgraven van de toplaag zijn de te beschermen elementen gemarkeerd met rood-wit lint en vindt er een check plaats of deze markering nog voldoet.
- Voorafgaand van de graafwerkzaamheden wordt het af te graven gedeelte gemaaid (<10cm) zodat het gebied onaantrekkelijk wordt voor eventueel aanwezige soorten.
- Bij het afgraven van de toplaag wordt één richting opgewerkt, zodat nog eventueel aanwezige soorten kunnen ontsnappen.

Herstel van de pingoruïne

- I.v.m. kwetsbare periodes van ringslang, amfibieën, libellen en broedvogels worden de werkzaamheden m.b.t. het herstel van de pingoruïne pas **na 15 september** gestart.
- Bij de verwijdering van het slib wordt er een controle uitgevoerd op eventueel aanwezige amfibieën en vissen. Dit wordt gedaan door de begeleidend ecooloog op de volgende werkwijze:
- Het slib wordt eerst verwijderd en op de kant gelegd met de kraanmachine, waarna het afgegraven slib afgelopen wordt door de begeleidend ecooloog.
- Mochten er individuen afgevangen worden, worden deze vrij gelaten op een alternatieve locatie buiten de werksfeer.
- Het op de oever geplaatste slib blijft minimaal twee dagen liggen voordat verdere afvoer of verwerking plaatsvindt. Deze werkwijze biedt aanwezige fauna in staat om zelfstandig het slib te verlaten en een veilig heenkomen te zoeken in de omliggende habitat.
- Met deze gefaseerde werkwijze wordt invulling gegeven aan de algemene zorgplicht, zoals beschreven op pagina 4, waarbij schade aan aanwezige soorten zoveel mogelijk wordt voorkomen.
- Bij werkzaamheden die het water beïnvloeden, mag de temperatuur van het water niet boven de 20 graden of rond het vriespunt zijn. Ook mag het niet bedekt zijn met een ijslaag. Mocht dit wel aan de orde zijn, dienen de werkzaamheden op een later moment uitgevoerd te worden.

Dempen en aanleg van watergangen

- Voorafgaand van het dempen van de watergangen dient de aanwezige vegetatie op de oevers kort gemaaid (<10 cm) te zijn.
- Bij werkzaamheden die het water beïnvloeden, mag de temperatuur van het water niet boven de 20 graden of rond het vriespunt zijn. Ook mag het niet bedekt zijn met een ijslaag. Mocht dit wel aan de orde zijn, dienen de werkzaamheden op een later moment uitgevoerd te worden.
- Bij het dempen van de watergangen dient eerst het slib verwijderd te worden, zodat dit nagelopen kan worden door de begeleidend ecooloog op eventuele aanwezige beschermde soorten, zoals amfibieën en vissen. Mochten deze aanwezig zijn, worden ze gebracht naar een locatie buiten de werksfeer.
- Het op de oever geplaatste slib blijft minimaal twee dagen liggen voordat verdere afvoer of verwerking plaatsvindt. Deze werkwijze biedt aanwezige fauna in staat om zelfstandig het slib te verlaten en een veilig heenkomen te zoeken in de omliggende habitat.
- Met deze gefaseerde werkwijze wordt invulling gegeven aan de algemene zorgplicht, zoals beschreven op pagina 4, waarbij schade aan aanwezige soorten zoveel mogelijk wordt voorkomen.
- Het dempen van de watergangen vindt altijd in één richting plaats en richting open water.
- Mocht er sprake zijn van een gesloten watergang, dient er één richting op gewerkt te worden. Bij de laatste 5 meter van de watergang vindt er door de begeleidend ecooloog een afvangactie met schepnet plaats. De afgevangen exemplaren worden uitgezet in een watergang buiten de invloedsfeer van de werkzaamheden.
- Bij het aanleggen van nieuwe watergangen wordt er juist naar een bestaande watergang toegewerkt. Zo kunnen de werkzaamheden ongestoord uitgevoerd worden, omdat de watergangen nog niet in verbinding zijn.

Verwijderen en aanplant van struweel en bomen

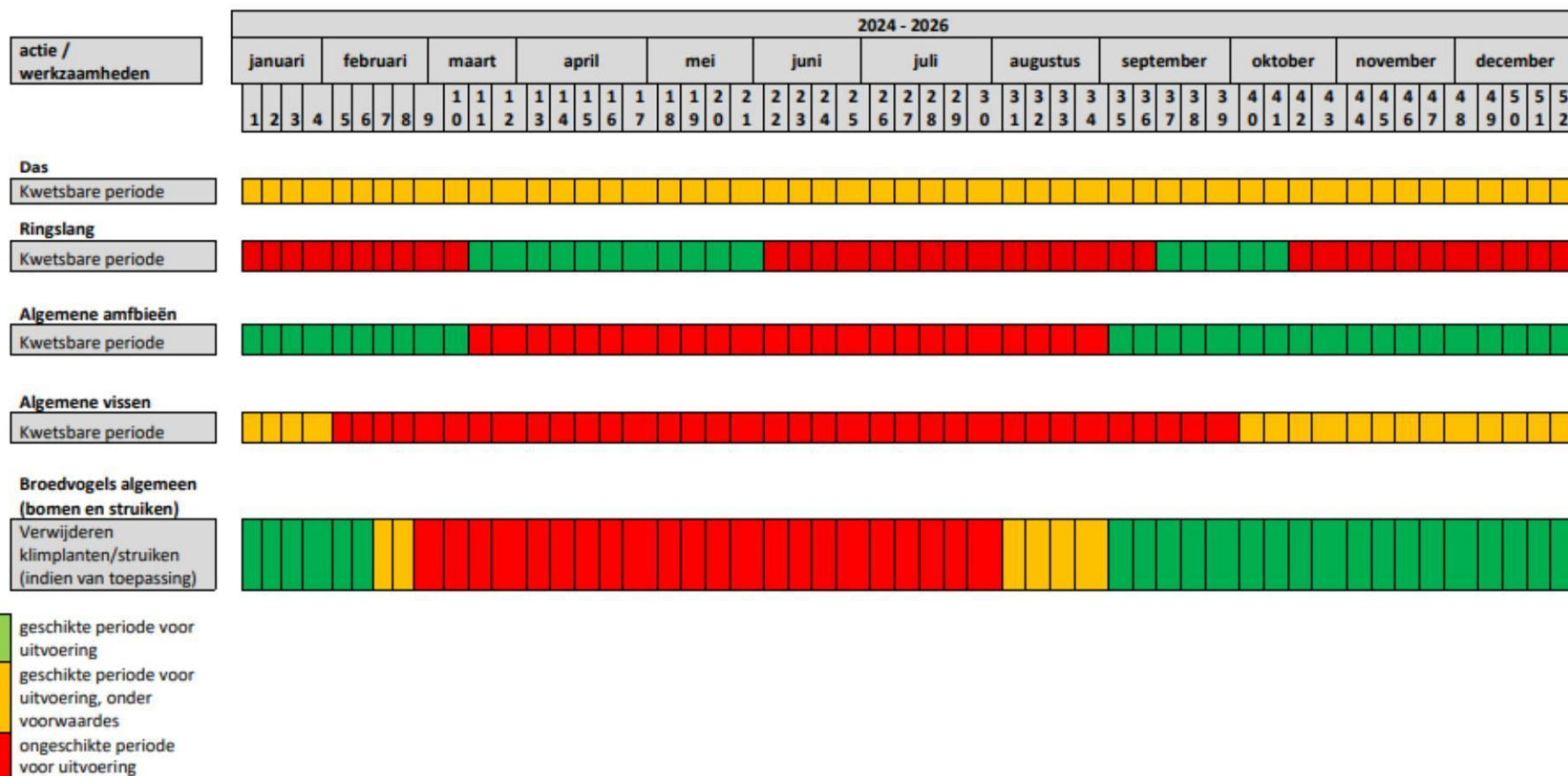
- De kap van bomen vindt plaats in de periode van **oktober tot en met januari**.
- Voorafgaand van de kap van de bomen wordt er eerst een check uitgevoerd op aanwezigheid van eventuele holtes en/of waadbomen (kwijnende zomereiken) van het vliegend hert. Mocht dit aanwezig zijn worden deze elementen gemarkeerd en gespaard. Mocht dit aanwezig zijn worden deze elementen gemarkeerd en gespaard.

Maaierwerkzaamheden

- De maaierwerkzaamheden binnen het plangebied Broekeld dienen zo spoedig mogelijk na vrijgave door de ecoloog plaats te vinden.
- De werkzaamheden worden uitsluitend uitgevoerd binnen vrijgegeven werkbare zones en nadrukkelijk niet binnen uitgesloten (niet-werkbare) zones.
- De maaierwerkzaamheden worden uitgevoerd in één vaste werkrichting, waarbij stapvoets wordt gereden zodat eventueel aanwezige broedvogels en overige fauna de gelegenheid krijgen om tijdig te vluchten.
- De vegetatie wordt gemaaid tot een hoogte van maximaal 10 centimeter, zodat vestiging van broedvogels na uitvoering wordt voorkomen. Gedurende de uitvoeringsperiode dient de vegetatie binnen de werkbare zones kort gehouden te worden, zodat het gebied ongeschikt blijft als broed- en verblijfplaats voor beschermde soorten.

Ik hoop dat deze informatie toereikend is voor uw doeleinden.
Indien u nog vragen heeft verneem ik die graag.

Met vriendelijke groet,
Veldbiologische Werken.

Gegevens calamiteit

Soort: _____

Datum en plaats voorval

Plaats: _____ Datum: _____

Aard en toedracht van de calamiteit

Zijn er beschermde soorten doodgegaan? ☐ Ja ☐ Nee

Hoeveel beschermde soorten zijn er doodgegaan? _____ exemplaren

Is het werk (door derden) stilgelegd? ☐ Ja ☐ Nee

Geef hieronder een uitgebreide omschrijving van de aanleiding en de calamiteit:

Melder calamiteit

Naam: _____ Tel: _____

Maatregelen naar aanleiding van de calamiteit

Omschrijving van de ondernomen acties:

Gezien ecologisch toezichthouder uitvoeringsfase

Naam: _____ Datum: _____

Omschrijving aardt en omvang klacht

Contactgegevens indiener klacht

Naam:

Adres en woonplaats:

tel.nr.:

e-mail:

Datum en plaats

Plaats:

 Datum:

Afhandeling klacht

Overleg met:

 d.d.

 d.d.

 d.d.

 d.d.

Klachtafhandeling

Mondeling: ☐ Ja ☐ Nee d.d.

Indien ja, omschrijving:

Schriftelijk: ☐ Ja ☐ Nee d.d.

Indien ja, zie bijlage:

Naam	Datum	Paraaf